

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies primus et secundus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

§. III. Archiepiscopus senatusque Coloniensi Sancti mandibulam a
Cremonensibus impetrant: hujus sollemnis exaltatio Coloniae anno MDCLII;
depulsæ grassantes febres, etiam ab ipso archiepiscopo: cultus ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73889)

AUCTORE
C. S.

Indulgentiæ plenariæ in die festo translationis partis reliquiarum illius, sed unica solum vice in ecclesia Societatis nostræ Colonix Agrippinæ obtinendæ; de quibus suo loco latius agetur, verum hæc canonizationem non continent, nec aliquando factam esse probant.

Cur quidam
crediderint,
Sancti corpus
in propriam
ecclesiam
suam

29 *Supra num. 4 monui, non recte a Ferrario, atque etiam expressius a Castellano dici ejusdem Sancti reliquias, seu corpus, ex S. Vitalis ecclesia, in qua primo fuerat sepultum, in alteram propriam sub illius invocatione extructam translatum quiescere; cum ab illis dictum oportuerit, illud aliquando ex humo levatum atque in sacellum, ipsius quidem nomine sacrum, sed intra eandem S. Vitalis ecclesiam situm, fuisse translatum. Cur id monuerim, satis liquet ex verbis Merula, quæ num. 25 recitavi. Is error nasci potuit ex addito S. Vitalis ecclesie nomine Geroldi, adeo ut unica ista ecclesia modo SS. Vitalis et Geroldi, modo etiam hujus solius nomine veniat, uti videre licet in Josephi Bresciani Diario sacro Cremonensi ad Dominicam Sexagesimæ, ad diem 10 Junii, et ad hunc 7 Octobris diem, quo posteriori loco sic legitur: S. Geroldus martyr. Illius festum celebratur in ejusdem Sancti ecclesia, ubi illius corpus requiescit, quæ a reverendis Patribus Congregationis Somaschæ administratur, quibus nempe hæc paulo post medium sæculum XVI concessa fuit. Hæc autem omnia prædictam S. Vitalis ecclesiam manifeste designant.*

translatum
esse: invocatur
ille peculiariter
a
cæcis

50 *Hinc rectius Augustinus Grasso in relatione sua Ms. superius jam laudata, infraque laudanda eandem sanctorum Vitalis et Geroldi ecclesiam vocavit. Est quidem Cremonæ etiam altera ædes, ab eodem Geroldo dicta, quam Coletus in Additionibus ad Ughelli Italiam sacram tom. IV, col. 379 inter piæ domos curandis fovendisque pauperibus ea in urbe erectas sic paucis indicat: Pro pueris orphanis custodiendis, S. GEROLDI vocatur, sub PP. Somaschensium cura; sed in hac corpus ejusdem Sancti non servatur. Hæc de loco sacri illius corporis dicta sufficiant: de patrocinio ejus scribit Crombachius, ipsum, tametsi in omnibus infirmitatibus, ac maxime in febribus, soleat feliciter invocari, peculiarem tamen cæcorum medicum esse, ac tum quoque, dum scribebat, probabiliter perhiberi, septennio quemdam cæcum oculorum donatum lumine fuisse apud ejusdem tumbam, ad quam appensa omnis generis anathemata de beneficiis ab illo collatis fidem facerent.*

et febricitantibus

51 *Addit adversus febres saluberrime adhiberi illius imagines, ejusdem capitis tactu sacratas, huncque in finem eisdem appositus legi preces, quas infra § sequenti opportunius recitabo. De curatione cæcorum nihil peculiariter memorans Peregrinus Merula in Sanctuario, cetera congruit: Hic Sanctus, inquit, Cremonenses non modo præ ceteris suo corpore donavit, verum etiam sanavit, quotquot qualemque afflicti infirmitate ad ipsum medelæ gratia recurrerunt: quin hoc etiam tempore schedulæ, oratione ad illum inscriptæ, ejusdemque capitis tactu sacratæ, infirmis, eas pie penes se gestantibus, mirabiliter sunt salutaris. Hisce adjice et alterum testimonium ex Crombachio, quod totidem verbis ex Germanicis Latine hic refero. Testatur (ait) Joannes Baptista Vertua (infra mox Vertica scribitur) Præpositus apud S. Geroldum, sæpe numero se suis oculis spectasse, eos, quibus ex febre decumbentibus istas imagines cum*

prædictis precibus dederat, sanitate donatos D esse.

52 *Cum anno MDCXLVI ardens febris Cremonam affligeret, innumera ægrorum multitudo ad S. Geroldi ecclesiam illius opem imploratura confluit; eodemque anno laudatus Præpositus Joannes Baptista Vertica (superius Vertua) ad me perscripsit, illorum innumeros, quibus coram S. Geroldi altari manum imposuerat, et pro quibus prædictas recitaverat preces, curatos fuisse, ac brevi post salvos et incolumes ad sanctum Martyrem regressos, de obtenta sanitate Deo in suo Sancto grates persolvisse. Hactenus Crombachius, a quo nominatus Præpositus verisimiliter fuerit superior Clericorum Congregationis Somaschæ, quibus SS. Vitalis ac Geroldi ecclesiam medio sæculo XVI concessam fuisse, supra observavi. Potens illius in febribus patrocinium etiam inferius confirmabitur.*

felicissimo
cum effectu.

§ III. Archiepiscopus senatusque Coloniensi Sancti mandibulam a Cremonensibus impetrant: hujus sollemnis exaltatio Coloniæ anno MDCCLII; depulsæ grassantes febres, etiam ab ipso archiepiscopo: cultus annuus ibidem in templo Societatis Jesu.

Quæ de sacra Geroldi veneratione hactenus exposui, spectant ad illius cultum, quem Cremonæ in Insurbia, prope quam ipse occisus fuit, jam ab aliquot sæculis obtinuit; nunc agendum de eo est, quo Colonix Agrippinæ, Germaniæ ad Rhenum civitate, ubi natus fuerat, medio sæculo XVII honorari cepit, ex quo insignis reliquiarum ejusdem portio illuc fuit translata. Prælucent hic mihi Crombachius et Augustinus Grasso, quorum hic sæpe a me laudatum Ms. Cremonense eodem tempore, quo ista sacra portio a Cremonensibus concessa fuit, Cremonæ exaravit; ille vero in Societatis nostræ collegio Colonix Agrippinæ florebat. Habeo præterea alteram ejusdem rei Ms. Relationem, quam Fredericus Reiffenbergius, piæ memoriæ Societatis nostræ presbyter, secundo ejusdem Societatis ad Rhenum inferiorum Historiæ tomo inserendam paraverat, mecumque benigne communicavit humanissimus atque cruditissimus vir Augustinus Aldenbruck, nostræ item Societatis in eodem Agrippinensi Collegio presbyter, mihi amicissimus. Ordior a Crombachio.

Sæculo XVII
captus Coloniæ
Agrippinæ S. Geroldi
cultus

54 *Ferne septennio (inquit lib. II Vita cap. 20) laboratum est, priusquam e S. Geroldi ossibus aliquid impetrari, Coloniæ Agrippinam perferri, publicæque venerationi exponi potuit, variis adversantibus casibus, uti ex sequentibus liquet. Anno MDCXLV Agrippinenses Patres societatis Jesu scriptis litteris Cremonenses per amicum consuluerunt, si qua spes affligeret aliquid e S. Geroldi corpore obtinendi, qua-*

per acceptam
reliquiarum
illius portio-
nem.

A que tentandum esset ratione, ut id commode fieret. Responsum eis est, in primis hic opus esse Romani Pontificis facultate. Quam ob rem anno sequenti MDCXLVI is assensus Pontificius per Ferdinandum archiepiscopum Electorem, providumque senatum Coloniensem impetratus fuit, annoque subsecuto MDCXLVII Cremonam missus, laudatque Elector senatusque Colonienses per promotoriales litteras episcopum ac senatum Cremonenses, Præpositumque S. Geroldi, et Congregationis Somaschæ superiore Generale flagitarunt, quo expetitæ reliquiæ prædictis Patribus facilius concederentur.

diu expetitam.

55 Verum cum duo proxime sibi succedentes superiores Generales (*Congregationis Somaschæ*) nempe Augustinus Socius anno MDCXLVI, et Joannes Ambrosius Varesius anno sequenti, obiissent, antequam postulatis assentiri potuere; quique his successit, Generalis Jacobus Antonius Valtorta nihil hac in re sine consensu comitorum generalium (quæ usque in annum MDCI dilata fuere) facere voluisset, ejusdem anni mense Maio creatus Generalis est Paulus Carrara, qui repetitis variis litteris, ipsiusque episcopi ac civitatis Cremonensis hortatu denique motus est, ut, cum in generalibus suæ Congregationis comitiis non expedire visum esset tumulum aperire, concederet aliquid e S. Geroldi capite mitti Coloniæ Agrippinam ad sancti Martyris venerationem in patria sua propagandam. *Post hæc subdit expetitam reliquiarum partem anno 1631 die 16 Decembris a Sancti capite separatam fuisse, sacræ thecæ inclusam, ad serenissimum archiepiscopum et Electorem Coloniensem dono mittendam; quæ omnia rectius ex supra laudato Augustino Grasso, qui Cremonæ aderat, hic subjiciam ex Italicis Latina, orsus ab ejusdem Relationis initio.*

Archiepiscopi senatusque precibus cum consensu Papæ

56 Cum a paucis annis, quadam occasione singularis providentiæ divinæ, Coloniæ Agrippinæ in sua patria renovata esset gloriosi martyris S. Geroldi memoria, inaccessit etiam serenissimum principem Electorem archiepiscopum, clarissimumque ejusdem nobilissimæ civitatis senatum ingens desiderium aliquas istius Sancti reliquias obtinendi. Hunc in finem disertissimas urgentissimasque litteras ad illustrissimum ac reverendissimum dominum episcopum nostrum, ad illustrissimos dominos ad hujus civitatis regimen deputatos, atque ad reverendissimum Patrem Generalem sacræ Congregationis Somaschorum dederunt. Præterea, quo desideria sua cum divina voluntate melius componerent, supplicarunt Innocentio X Papæ, qui per Breve ad Cremonensem episcopum directum Electori archiepiscopo Coloniensi benigne concessit, ut cum consensu, quorum intererat, unam pluresve portiones a corpore S. Geroldi martyris separare valerent, ac transferre Coloniæ, in ecclesia Societatis Jesu, ibidem, velut in ecclesia serenissimæ suæ domus Bavaricæ, a qua olim magnifice condita fuit, publicæ venerationi exponendas.

annuentes Cremonenses et Generalis Somaschorum

57 Tam pia tamque insignium personarum postulata, ac summi quoque Pontificis assensu favoreque commendata, pari devotione ac promptitudine episcopus suscepit, qui omnem suam operam huc contulit; suscepit et consilium generale civitatis Cremonensis, quod non solum suum præbuit assensum, verum etiam per decretum elegerunt dominos Nicolaum Fer-

rari, et Gerardum Asti, ut huic negotio, velut magni ponderis, assisterent; ac denique reverendissimus pater Generalis, dominus Paulus Carrara, vir singularis benignitatis, prudentiæ ac doctrinæ, qui cum primariorum suæ Congregationis patrum consensu, datis litteris mandavit, ut in hunc finem insignis pars mandibulæ a sacro capite beatissimi martyris S. Geroldi demeretur.

58 Accepto hoc mandato, multum reverendus pater Joannes Petrus Comenduco Præpositus suam sanctorum martyrum Vitalis et Geroldi ecclesiam jussit parari, in qua dum ipse cum suis patribus adesset, die XVI Decembris anni MDCI., illustrissimus episcopus una cum duobus dominis a civitate electis, multisque aliis dominis Canonice virisque nobilibus eo accessit, coram quibus sacrum ac venerabile sancti Martyris caput ex antiquo pretiosoque argenteo herma, exposito in medio, magno cum decore multisque accensis cereis exemptum fuit, et assignata pars ab eodem separata. Hanc illustrissimus dominus recognovit, cum solitis ceremoniis veneratus est, propriisque manibus decenter obvolutam, et duobus locis sigillo suo majori obsignatam, procuratoribus serenissimorum principum, Electorum archiepiscoporum, Ferdinandi sanctæ memoriæ, et Maximiliani Henrici nunc sedentis, clarissimique senatus Coloniensis tradidit, jubens, de hisce omnibus fieri instrumentum authenticum, et a duobus cancellariis episcopatus et civitatis subscribi et sigillari.

AUCTORE C. S.

mandibulam Agrippinensium procuratoribus tradunt anno 1630.

59 Interea Coloniæ Agrippinam, velut hujus sancti Martyris hospitii metatores, missæ fuerant aliquot ejusdem excusæ imagines, quæ cum distribuenter, etiam a primæ notæ viris certatim expetitæ fuerunt; cumque jam inciperent solitos suos benignos effectus in infirmis producere, tanto majus in omnium animis desiderium sacrarum reliquiarum accenderunt. Sed cum hiberna tempestas esset, viæque parum securæ, expectanda fuit opportuna eis mittendis occasio: quapropter primum anno subsecuto Coloniæ pervenerunt VIII Martii, die communis lætitiæ, quippe quæ ab omnibus pro pretioso thesauro haberentur. *Quæ deinde Coloniæ peracta fuere, rectius ex Crombachio, ibidem tunc habitante, et ex Reiffenbergio superius laudato, qui Crombachii Mss., ac collegii Coloniensis litteras annuas ad manus habuit, subjiciemus, ac in primis ipsas illustrissimi Francisci Vicecomitis, tunc temporis Cremonensis episcopi, litteras ad serenissimum Maximilianum Henricum, e Bavaricæ ducibus archiepiscopum et Electorem Coloniensem hac super re datas. Sic illas ex Crombachii Mss. refert Reiffenbergius.*

quæ tamen primum anno sequenti Coloniæ allata fuit.

40 Serenissimo ac reverendissimo Domino mihi colendissimo, D. Maximiliano Henrico, Colon. archiepiscopo, S. R. I. Electori, duci Bavaricæ etc. etc.

Recitantur litteræ quibus Cremonensis episcopus

Serenissime princeps, sanctæ et recolende memoriæ serenissimus vestræ Celsitudinis prædecessor, Ferdinandus, Coloniensis archiepiscopus, et S. R. I. princeps Elector, cum vehementiore desiderio teneretur sacræ reliquias aliquas B. Geroldi martyris hinc ad suam istam Coloniensem nobilissimam sedem, et sancti Viri patriam transferendi, jam pridem id mihi per litteras significare dignatus est, et operam subinde meam singulari in me beneficio postulare.

AUCTORE
C. S.

lare. Cujus tam eximia pietati dum pro viribus obsequi conarer, multæ subortæ difficultates mea studia non irrita quidem effecerunt, sed tamen longius protracta magno me dolore sensuque animi distulerunt. Interea vero divinæ Bonitati visum est, præstantissimum præsulem jam dictum in eam, quæ Justorum vere est, patriam, ut pie credimus, vocare. Atque hoc ita quidem superno consilio factum esse, censendum est, ut in aula cœlesti piissimus Pontifex illud sponse suæ ornamentum a divina Majestate propius impetraret, quod in terris difficilimum videbatur.

Maximilianum Henricum Coloniensem archiepiscopum

41 Et sane his duobus postremis mensibus tam faciles diligentiae meae ubique aditus patuere, sic omnia in favorem causæ conspirarunt, ut non nisi hæc a Cælestium cœtu primum decreta ad nos emanare potuisse, credendum sit. Quam ob rem die decima quinta Decembris, profectus ad ædes SS. martyris Geroldi, solenni ritu et, qua par est, pietate, illustribus et religiosissimis viris adstantibus, majorem dimidiatæ inferioris maxillæ partem sacro ejusdem Martyris detractam capiti in manus sumpsi, ac diligenter inspectam Celsitudinis vestræ procuratori summa cum animi lætitia tradidi, velut mei erga tantum pontificem et principem obsequentissimi animi ac perpetuæ servitutis luculentissimum argumentum. Faterer sane, me vestra et prædecessoris merita præclarissima quantitate muneris non æquare: si tamen rei ipsius difficillimas specto conditiones, non parvum me meæ industriæ fructum cepisse mihi videor, et, si meæ in vestra obsequia propensissima voluntatis ratio habeatur, non illam majorem esse potuisse, conscientia mea testatur.

de hisce certior fecit.

42 Illud certe a vestra Celsitudine subnixæ precor, ut hanc meam qualemcunque operam benigne adspiciat, meoque nomine carissimo prædecessori ratam commendet; quæ si non in toto effodiendo thesauro felix fuit, sudavit tamen libentissime in parte una, in qua non minus totum spiritum vigilem ac præsentissimum ad opem, ad miracula, ad beneficia præstanda præpotens Martyr * credendus est. Denique, ut eadem opera studiisque omnibus sæpissime uti velit, vehementer opto, ac supplicem a C. V. peto, quam humillime veneror. Dabam Cremonæ xx mensis Decembris die. A. 1650.

* alio habere

C

C. V.

Devotissimus servus

Franciscus Episcopus Cremonæ.

Maximiliani Henrici in Coloniensi archiepiscopatu decessor Ferdinandus, a quo sacra Geroldi reliquie primo expetita in recitatis litteris dicuntur, fuit Guilielmi V Bavarie ducis filius ac Maximiliani Henrici patruus, virtutibus ac pietate insignis, die 15 Septembris anni 1650 vita functus, eique laudatus Maximilianus Henricus, qui ejusdem coadjutor dudum electus proclamatusque fuerat, successit, uti videre licet tom. III Gallie Christianæ auct. col. 715 et sequenti. Nunc cetera subdamus.

Ea reliquie ab archiepiscopi Coloniensis suffraganeo

45 Post hæc sic pergit Reiffenbergius: Redditæ hæc literæ sunt sequente anno, mense Martio, cum, pacato Leodio, ad Ubios Maximilianus Henricus rediisset. Respondit is humanissima epistola Cremonensi præsuli, et gratum pro beneficio animum testatus est: ipsas vero

reliquias Paulo Stravio, Coloniensi suffraganeo (alibi Georgium Paulum Stravium dictum, ac Joppensem etiam episcopum fuisse legi) accurate inspiciendas tradidit; qui pridie Idus Martias pontificali indutus trabea Agrippenensis Collegii templum ingressus recitari primum jussit Cremonenses tabulas; tum principem ad aram accessit, et arcam episcopi annulo quatuor in locis obsignatam resignavit, et Geroldi martyris mandibulam reperit, adjecta hac adversus febriles æstus precatione: « Per merita passionis D. N. I. C. et B. M. semper Virginis, » et B. Geroldi martyris, et omnium SS. liberet » nos Deus ab omni malo febris. Amen. »

44 Eduxit deinde mandibulam Stravius cum tribus, qui ei hærebant, dentibus, rogavitque adstantem medicum, num humani hæc corporis maxilla esset. Annuente medico, Theologiae et Legum peritis monstravit, ac palam deinde declaravit, quam coram videant, ossium partem a divi Geroldi capite præsectam, atque eandem plane esse, cujus literæ Cremonenses meminere: publicum proin eas cultum mereri, atque exponi palam venerationi posse. Tum vitreis illas specularibus inclusas religioso coluit osculo, et præsentibus, idem ut faceret, author fuit. Indita eandem in arcam fuerant Romanorum duorum martyrum, Constantii et Fausti, corpora, quæ e Calixti cœmeterio suis cum sarcophagis, nominibus, et plena sanguinis phiala feliciter eruta lustravit, ac pro legitimis habuit Ghinettus Cardinalis, summi Pontificis in Urbe Vicarius. Hæc ubi eadem diligentia Stravius recognoverat, et tueris sufflit veneratus fuerat, suo rursus annulo obsignata seponi tantisper jussit, dum, impetratis a Pontifice Indulgentiis, publico cultui exponi majore cum celebritate possent.

recognita approbantur. petuntur Indulgentiæ a Romano Pontifice,

45 Implevit hæc Agrippenensis vota Romanus Pontifex anno mdcclm *, quando amplo diplomate culparum penarumque condonationem obtulit omnibus, qui, peccatis rite expiatis, Eucharistiam sumerent, et ante sacra lipsana Deo, quo par est, modo supplicarent. Id ut majore cum apparatu fieret, stratum est eleganti marmore Marianum basilicæ nostræ sacellum, et Geroldo conflatum ex argento signum voluntate et sumptu Catharinæ de Colonia (von Cöllen.) Refert id Geroldum dimidiato corpore, et viatoris specie; caput petasatum est, et dextera scipione instructa; læva pugillares tenet; intra præcordia defixus hæret pugio, atque e pectore per crystallum reliquæ tralucet: subjecta hermæ huic basis, in qua præter argentea toreumata hæc ex eodem metallo legitur subscriptio: S. GEROLDUS CIVIS COLONIENSIS. Æri deinde eadem incisa fuit imago, atque una cum vitæ synopsis et precationis formula distributa in vulgus.

isique rependitur ornatum sacellum, paratur Lipsanothea argentea. * l. mdcclm.

46 Imaginum istarum exemplar præ manibus habeo beneficio supra laudati R. P. Augustini Aldenbruck, in quo præter precationem, num. 45 jam recitatam, hæc præterea legitur ex communi Martyrum: Præsta, quæsumus, Omnipotens Deus, ut, intercedente B. Geroldo martyre tuo, et a cunctis adversitatibus liberemur in corpore, et a pravæ cogitationibus mundemur in mente. Per Dominum etc. Synopsis vero Vitæ sumpta est ex Philippi Furrarii Catalogo Sanctorum Italiae, cujus verba dedi num. 2. Porro ne quid curiosus hagiophilus desideret, ipsam statuæ iconem, prætermisisti, quæ, monente eodem Augustino

quam hic subijcimus

A *stino Aldenbruck, solum in die exaltationis inclusarum reliquiarum addita fuere, chalcographo nostro imitandam dedi, qualem hic exhibeo.*

B cum paucis ad eam annotatis.

47 Addo etiam ejusdem eruditū viri ad eandem statuam in litteris ad me datis annotationes. Basi (inquit) statuæ, quæ (basis scilicet) ex ligno elaborata affabre est, atque argenteo toreumate, et in medio lamella ejusdem metalli majuscula est exornata, sicarios in Sanctum irruentes eumque confodientes exhibente, hæc dumtaxat characteribus ex argento fuis superne leguntur inscripta: SANCTUS GEROLDUS MARTYR CIVIS COLON; sed statuam ipsa tota argentea est, gladio, scipione, stella etc. inauratis, estque majoris etiam (quam basis) formæ, ut icon exhibet, ac sedecim facile librarum, Catharinæ de Colonia, vulgo Von Cöllen, donum. Hactenus ipse. Lamellæ locum in basi data icon manifeste exhibet, sed is in eadem icone arctior erat, quam ut Sancti cædis imaginem capere posset, similisque ratio obtulisse videtur, ne prædicta inscriptio eidem iconi adderetur.

Anno 1632 archiepiscopus Colonien-
sis suos publicis litteris
* l. sextum
decimum

48 Redeo ad Reiffenbergii narrationem, in qua ipsa earundem S. Geroldi reliquiarum exaltationis solemnitas exponitur. Illius verba accipe. Præstitit sacræ huic ovationi archiepiscopus septimum decimum * Kal. Quintileis, qui tunc in Dominicam quartam post Pentecosten incurrebat. Hic subduntur archiepiscopi pro ea celebranda litteræ publicæ, quarum exemplar tunc typis vulgatum habeo, atque hic subnecto, recisis brevitatis causa aliquot ejusdem archiepiscopi titulis, qui ad præsens argumentum nil faciunt.

Maximilianus Henricus, Dei et Apostolicæ Sedis gratia electus et confirmatus sanctæ Colonien-
sis ecclesiæ archiepiscopus, sacri Romani Imperii princeps Elector, et per Italiam archicancellarius etc. etc. venerabili clero et universis ac singulis Christi-fidelibus civitatis et archidieccesis nostræ Colonien-
sis salutem in Domino sempiternam.

ad solemnitatem translationis earundem reliquiarum,

49 Dum periculosa febris in civitate et archidiecesi nostra Colonien-
si grassantur, opportune divina Bonitas offert cælestem medicum S. Geroldum, patria Colonien-
sem, martyrem Cremonensem, qui cum in Italia soleat innumeros ab omni genere febrium invocatus suo patrocinio liberare, speramus, non minus in
Octobris Tomus III.

patria sua, dummodo legitime colatur, civibus suis, iisdem morbis conflictantibus, opitulatur. Cujus sacræ reliquiæ Cremona translatae, et a nostro in Pontificalibus simul et spiritualibus Vicario generali diligenter examinatae et approbatae, ut culta majore honorentur, Sanctissimus D. N. Innocentius divina providentia Papa X pro festo translationis dicti S. Geroldi M. (quod Dominica iv post Pentecosten, quæ est xvi dies mensis Junii, sollemniter apud Patres Societatis Jesu celebrabitur) omnibus Christi-fidelibus confessis et sacra Communione refectis, et dictum Martyrem ibidem colentibus, plenarias Indulgentias clementer imperitur hoc tenore.

AUCTORE
C. S.

50 « Innocentius Papa X Universis Christi-fidelibus præsentibus litteras inspecturis Salutem et Apostolicam benedictionem. Ad augendam fidelium religionem, et animarum salutem cælestibus Ecclesiæ thesauris pia charitate intenti, omnibus utriusque sexus Christi-fidelibus, vere pœnitentibus et confessis, ac sacra Communione refectis, qui ecclesiam domus Presbyterorum Societatis Jesu Coloniensium die festo translationis S. Geroldi M. a primis vespere usque ad occasum solis festi hujusmodi devote visitaverint, et ibi pro Christianorum principum concordia, hæresum exstirpatione et S. Matris Ecclesiæ exaltatione pias ad Deum preces effuderint, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam et remissionem misericorditer in Domino concedimus: Præsentibus pro una vice tantum valituris. Volumus autem, quod, si pro impetratione, præsentatione et admissione, seu publicatione præsentium aliquid vel minimum detur, aut sponte oblatum recipiatur, præsentibus nullæ sint eo ipso. Data Romæ apud S. Mariam Majorem sub annulo Piscatoris die xxv Novembris. Anno MDCI Pontificatus nostri VIII. Gratis pro Deo etiam scriptura. Franc. Caetanus. »

propositis etiam Indulgentiis plenariis ab Innocentio X concessis,

51 Hisce rursus subdit archiepiscopus: invitavit et hortatur. Omnes igitur parochos et concionatores hortamur in Domino, ut auditores suos ad hunc sanctum Civem suum honore congruo excipendum, colendum et invocandum inflamment, ut, sicut hactenus Cremonam sæpius a febribus et hostium incursibus liberavit, ita patriæ suæ deinceps custos, tutor et advocatus esse dignetur. In quorum fidem has per supradictum nostrum in pontificalibus vicarium subscribi fecimus. Coloniae 1 Julii anno MDCIII.

Georgius Paulus Stravius episcopus Joppensis, suffraganeus Colonien-
sis et vicarius generalis etc.

Sequitur denique Germanico sermone invitatio populi ad eandem sollemnitatem pie celebrandam, sanctumque Geroldum, celebrem apud Cremonenses adversus febres patronum, adversus easdem invocandum. Nunc ad ipsam sollemnitatem tandem perveniamus, referente ex Collegii Agrippinensis litteris annuis eodem Reiffenbergio.

52 Profestus interea cum fulsisset dies, Stravii permisso consecrata est statuam argentea, quæ Geroldi complexura erat reliquias. Excitatum deinde in aræ principis medittullo pegma eximio opere, cui purpureum insistebat cono-

Exponuntur translationis festivitas, sacer apparatus,

AUCTORE
C. S.

peum, quod Geroldi simulacrum exciperet, et affluenti populo editore e loco ostenderet. Subjecta uncialibus literis hæc visebatur inscriptio : S. GEROLDUS MARTYR CREMONENSIS, PATRIA COLONIENSIS, PATRONUS CONTRA FEBRES. Secuta est æris campani compulsatio diuturnior, et jucunda fidium, nervorum, cornuum, ac vocum concertatio, quæ ad duas ferme horas protracta mirifice audientium animos auresque tenuit. Vix alias Agrippinensis civitas majoribus incedere lætitiis visa est. Civium, finitimorumque hominum ad sacra tribunalia concursus fuit maximus, quem dies postera sub Sacro musico, et consecuta paulo post panegyri eum in modum auxit, ut non tantum inferior basilicæ ambitus, sed chori etiam pensiles ac proxima fornicis odea referta essent hominibus, essentque plurimi, qui templi, ceteroqui amplissimi, spatiis exclusi foris cogerentur præstolari, dum egressuri locum facerent.

concursum
pietasque populi,
et oblectamenta
beneficia,

B

53 Qui sacram Synaxim Dominico die frequentarunt, a sex millium numero haud longe abfuere. Nulla hic loci Paschalis festivitas tanta est hominum celebrata frequentia, nulla majore cum civium fructu, nulla pari aut concursu aut congratulatione : quo plurimum contulit, quod Geroldum populus non modo susciperet ut Sanctum, sed et ut civem amaret. Ingens certe facta est animorum commotio, cum, peractis omnibus, Ambrosianum concineretur carmen, et Marianum ad sacellum Divi signum a linteatis deferretur. Eminebant isthic in ara statuae complures, quarum aliæ sicarios, aliæ Geroldum cum cælesti genio, palmam præferente, representarent. Reliquiæ sublimiore loco intra aram conditæ, atque octo integros dies catechetica juvenutis cantu et cereis votivis honoratæ sunt. Vulgavit tum Crombachius noster, uti de se ipso in Annalibus perhibet, Vitam Geroldi idiomate vernaculo (*de qua sæpe mentionem feci*) atque eo cum fructu tradidit clientibus, ut certatim conquisitæ fuerint Sancti imagines, et ingens febrientium numerus consauerit.

maxime in
depellendis
febris,

C

54 Fuit etiam in his mulier gravida et partui propinquans, quæ aliis cum symptomatis periculosam insuper febrem contraxerat : jam eo invaluerat morbi vis, ut deesset officio stomachus, et cibi nihil retineret aut digereret. Humana remedia cum ipse desperaret medicus, sacer-

sacerdotum nostrorum aliquis auctor extitit D femine, ut hausta aqua Ignatii, Divo huic et Geroldo religionem annum voveret, ac tum demum se fati cælestibus permitteret. Vix votum conceperat mulier, et lympham hauerat, cum extemplo obsecutus est stomachus, retinuit aquam, et nauseam posuit; atque alterum intra mensem feliciter effudit fœtum puerpera. Tota dein urbe febrium resedit æstus, et malum per viciniam grassari desiit. Quod ubi Belgis Gallisque nuntiatum est, plures etiam in horum provinciis extitere, qui Geroldo depulsæ febris beneficium grati adscriberent.

quibus etiam
archiepiscopus
illius operæ
se liberatum
agnovit.

55 Ipse Coloniensis archiepiscopus Maximilianus Henricus, cum Hildesino ex itinere periculosam retulisset febrem, neque internos ob æstus claudere amplius in somnum oculos posset, afferri Bonnam Geroldi maxillam petiit, et piacularibus perfunctus obsequiis, mox noctu quievit; et sublatis paulo post sanguinis commoti intemperis, totus convaluit. Agnovit se voti reum, misitque quinquaginta librarum cereum, Bavaricis condecoratum insignibus, et chronica hac spectandum epigrapha : ANATHEMA E SANCTI GEROLDI. Idem princeps, ad Ratisbonensiam paulo post abiturus comitia, noluit se committere itineri, nisi impetrato a collegii Rectore Geroldi dente, quem argento inclusum circumtulit, atque ita salutarem sensit, ut, tametsi quartanam ei febrem ominati essent medici, nihil tamen ille labis hujus ac vitii in sanguine contraxerit, sed sanus, vegetus ac integer iter suum et inierit et confecerit. *Ceterum Bonna civitas, ubi archiepiscopus decubuisse supra dicitur, vernacule Bonn etiam dicta, præcipua Electorum Coloniensium sedes est, quatuor milliarius Germanicis supra Coloniæ Agrippinam ad Rhenum condita.*

56 Porro ab isto tempore usque in hodiernum diem nostri Agrippinenses Patres Societatis Jesu festum S. Geroldi quotannis celebrant Officio ritus duplicis, non tamen die 7 Octobris, ut faciunt Cremonensis, sed Dominica secunda Octobris, ab ipsis ejusdem mensis Kalendis numeranda, quasi in diem 11 Octobris incidere, festum SS. Geronis et sociorum MM., eodem die aliquando celebrandum, transfertur in diem posterum. Ita sæpe laudatus Aldenbruckius. F

